

Profielwerkstuk 2017-2018

Havisten competent

Inhoud

Inleiding

Opdracht

Werkwijze

Bronverwijzingsstelsel voor profiel- en andere werkstukken

Beoordeling

Reflectie

Bijlage 1 – Aanvraagformulier

Bijlage 2 – Plan van aanpak

Bijlage 3 – Logboek

Bijlage 4 – Begeleidingsgesprek

Bijlage 5 – Functioneringsgesprek

Bijlage 6 – Reflectie

Bijlage 7 – Beoordeling inhoud PWS literatuuronderzoek en PWS TOTAAL

Bijlage 8 – Bronvermelding APA notatie

Tijdsplanning

<i>Datum</i>	<i>Wat?</i>	<i>Inleveren</i>	<i>Wel/niet afgerond</i>	<i>Aantal punten</i>
29-8	PWS middag	Aanvraagformulier		-
8-9		Plan van aanpak voor hoofdvraag en deelvragen		3
Week 37	Begeleidingsgesprek 1 - Bespreken plan van aanpak	Verslag begeleidingsgesprek plaatsen in Portfolio		1
Week 40	Begeleidingsgesprek 2 - functioneringsgesprek	Verslag begeleidingsgesprek plaatsen in Portfolio		1 2
Week 41	PWS schrijfmiddag			-
3-11		Literatuuronderzoek + Plan van aanpak fase 3 'eigen onderzoek'		15 3
Week 45	Begeleidingsgesprek 3	Verslag begeleidingsgesprek plaatsen in Portfolio		1
Week 49	Begeleidingsgesprek 4 - functioneringsgesprek	Verslag begeleidingsgesprek plaatsen in Portfolio		1 2
2-2		Voorlopig eindproduct + logboek + reflectie		- 5 15
14-2	Workshop presenteren			-
Week 7	Begeleidingsgesprek 5 - Voorlopige eindbeoordeling	Verslag begeleidingsgesprek plaatsen in Portfolio		1
	Definitief eindproduct			35
	PWS presentatie avond			15

n.b. niet op tijd inleveren betekent per onderdeel 5 punten in mindering op de beoordeling.

Inleiding

Aan het einde van je schoolloopbaan laat je zien dat je klaar bent voor je vervolgopleiding. Het profielwerkstuk is daar één van de middelen voor. Je maakt, samen met anderen, een zogenoemde 'meesterproef' over een onderwerp dat past bij je profiel.

Dit profielwerkstuk is een complexe opdracht. Je moet laten zien dat je de nodige kennis en vaardigheden hebt verworven en dat je die kunt toepassen.

Het product is belangrijk maar zeker zo belangrijk zijn de vijf instroomcompetenties voor het hbo:

1. het kunnen sturen van je eigen leerproces
2. het ontwikkelen van een beroepshouding
3. het kunnen omgaan met informatie
4. probleemoplossend kunnen werken
5. kunnen samenwerken

Tijdens het werken aan het profielwerkstuk moet je de meeste van deze competenties veelvuldig gebruiken om te komen tot een goed product. Uit onderzoek en ervaring blijkt dat deze competenties essentieel zijn voor een goede aansluiting op het hbo. Met andere woorden je kunt na het maken van het profielwerkstuk zelf goed inschatten aan welke competenties je nog extra moet werken om te zorgen voor een goede start op het hbo.

In een groep ga je de komende tijd werken aan dit profielwerkstuk. In de opdracht lees je aan welke voorwaarden het profielwerkstuk moet voldoen.

Opdracht

Het profielwerkstuk maak je in groepjes van 4 personen. Als groepje ga je op zoek naar een onderwerp.

Het werkstuk heeft betrekking op minstens één profielvak. De omvang van deze complexe opdracht beslaat 80 uur per persoon.

Eén van de eisen is dat jullie **twee** manieren van onderzoek toepassen. Namelijk een literatuuronderzoek en een eigen praktijk onderzoek. Jullie doen een onderbouwd voorstel voor jullie onderzoek. In het profielwerkstuk komen het literatuuronderzoek en het praktijkonderzoek uitvoerig aan de orde.

Met de onderwerpkeuze houd je er rekening mee dat je voor een verdieping of uitbreiding op de gangbare lesstof moet zorgen. Deze eis houdt onder andere in dat jullie groepje voor informatie en ondersteuning contact moet leggen met een hbo, een bedrijf en/of een instelling. Door die samenwerking zul je het profielwerkstuk naar een hoger plan kunnen tillen.

Tenslotte presenteert elke groep zijn profielwerkstuk met de resultaten van het onderzoek.

Werkwijze

Fasen

Het maken van het profielwerkstuk is opgedeeld in **zes fasen**. Bij elke fase hoort een aantal aandachtspunten, een plan van aanpak, een deadline, een begeleidingsgesprek, en een enkele keer een 'go' om door te mogen gaan.

De deadline is het uiterste inlevermoment. Na de deadline inleveren kost je punten. Tussentijds moet er ook een **logboek** (zie bijlage 3) bijgehouden worden. Je kunt je plannen en je doelen goed formuleren door het **SMART-principe** toe te passen in alle zes fasen. Dit zorgt voor een duidelijke structuur in deze complexe opdracht. Meer informatie over de SMART-principes vind je in de webquest.

Bij elke fase heb je minimaal één begeleidingsgesprek met je (hoofd)vakbegeleider. Tijdens dit gesprek worden afspraken gemaakt en vastgelegd op het **gespreksformulier** (zie bijlage 4).

Als je in een groep werkt, zul je regelmatig werkoverleg hebben. Hoe je dat als groep het beste kunt doen staat in het document **werkoverleg**. Ook is er achtergrondinformatie over het samenwerken in groepen. Zie ook bij infobronnen.

Overzicht van de fasen:

Fase	Omschrijving	Deadline	Go	Plan van aanpak	Begeleidings gesprek
0	Oriëntatie op de opdracht en groepsvorming	Ja			Ja
1	Onderwerp, hoofdvraag deelvragen en hypothesen	Ja	Ja	Ja	Ja
2	Literatuur onderzoek (ondersteunend onderzoek)	Ja		Ja	Ja
3	Ander type onderzoek (hoofdonderzoek)	Ja	Ja	Ja	Ja
4	Voorlopig eindproduct	Ja		Ja	Ja
5	Definitief product inleveren	Ja			Nee
6	Eindpresentatie	Ja		Ja	Ja

Beschrijving van de fasen:

Fase 0

Tijdens de PWS middag op 29 augustus wordt de webquest ingeleid en stel je een groep samen. De leden van een groep komen meestal uit hetzelfde profiel. Wil je hiervan afwijken, overleg dan met je begeleidend docent.

Hieronder staat een aantal aandachtspunten die je helpen om tot een geschikt onderwerp voor je profielwerkstuk (PWS) te komen.

- probeer een echte opdracht te krijgen van een instelling of bedrijf. Misschien kun je vanuit je oude stageplek (4 havo) wel een opdracht 'genereren' voor je werkstuk;
- verschillende websites;
- eigen interessegebied.

Je krijgt als groepje een begeleidend docent toegewezen.

Op het PWS+ **aanvraagformulier** (zie bijlage 1) doe je als groep drie voorstellen. Het kan zijn dat niet je eerste maar je tweede, derde of vierde voorstel wordt gehonoreerd.

Fase 1

De groepssamenstelling en het vak/de vakken zijn nu vastgesteld. Met je groep ga je het onderwerp verder uitwerken. Stel de hoofdvraag en deelvragen op een geef jullie hypothesen. **Hoofdvraag en deelvragen** zijn niet eenvoudig op te stellen. Dat weet je nog van de webquest Research in havo 4. (Bekijk de informatie in de webquest over hoofd- en deelvragen)

In de planning kan je zien wanneer het **Plan van aanpak** precies ingeleverd moet worden. om je voorlopige hoofd- en deelvragen en jullie hypothesen voor te leggen aan jullie begeleiders.

Fase 2

In deze fase ga je het literatuuronderzoek uitvoeren. Stel een **Plan van aanpak** op voor deze fase. Het is onvermijdelijk dat je het plan van aanpak in deze fase regelmatig bij moet stellen. Bewaar alle versies zodat bij de reflectie zichtbaar wordt wat er is veranderd. Plan ook één of meerdere gesprekken met je begeleiders om jullie vorderingen en of problemen te bespreken, zie planning aan het begin van het PWS. Dan weet je ook of je op de goede weg zit.

Lever het onderzoeksverslag in en bewaar een kopie in je portfolio map 'PWS'.

Tijdens fase 2 ben je ook bezig om fase 3 in de steigers te zetten.

Fase 3

In deze fase bepaal je welk tweede **onderzoek** je gaat doen. Raadpleeg de webquest om een geschikt type onderzoek te vinden bij jullie hoofdvraag.

Jullie moeten daarbij tot nieuwe of interessante informatie kunnen komen. Dit voorstel moet worden goedgekeurd door je begeleider.

Hierna gaan jullie het onderzoek uitvoeren. Dit doen jullie door ook voor deze fase weer een **Plan van aanpak** (zie bijlage 2) op te stellen. Ook nu zul je het plan regelmatig bij moeten stellen.

Bewaar alle versies, zodat zichtbaar is wat er is veranderd. Er staan ook in deze fase gesprekken met je begeleider gepland, zie planning. Dan weet je of je nog steeds op de goede weg zit.

Deze fase leent zich uitstekend voor ondersteuning van buitenaf. Denk hierbij aan het bedrijf waarvoor je iets onderzoekt of aan een test/onderzoek op het hbo.

Lever het onderzoeksverslag in volgens de planningen bewaar een kopie in je portfolio.

Fase 4

In deze fase lever je het voorlopig eindproduct in zie planning. Dit is de combinatie van de onderzoeksverslagen met de door jullie onderbouwde antwoorden op hoofd- en deelvragen. Natuurlijk schrijf je ook op in welke mate de uitkomsten overeenkomen/verschillen met de hypothese.

Je begeleider beoordeelt het product op **inhoud**.

Je krijgt het voorlopig eindproduct terug zodat jullie het eventueel nog kunnen aanpassen.

Fase 5

In deze fase lever je het profielwerkstuk definitief in.

Fase 6

Nu het werkstuk klaar is, start je met het maken van je presentatie. Deze moet worden ondersteund door een digitale presentatievorm. Vooraf krijg je nog een workshop “presenteren”, zodat je goed voorbereid aan de presentatie begint.

Maak in je **Plan van aanpak** een duidelijke taakverdeling. Tijdens de presentatie worden de taken evenredig verdeeld.

Eind maart, begin april is de PWS avond waarop leerlingen hun PWS presenteren aan ouders en andere belangstellende. Vooraf aan de PWS-presentatieavond zal de presentatie ook gegeven moeten worden aan de begeleidend docent.

Bronverwijzingsstelsysteem voor profiel- en andere werkstukken

Je weet inmiddels wel waar je het beste je informatie vandaan kunt halen. Bij het profielwerkstuk zijn de door jullie gekozen opdrachten zo gevarieerd dat het lastig is om nog meer tips te geven anders dan de meest voor de hand liggende.

Zoek in elk geval informatie bij deskundige docenten uit de profielvakken en bij docenten en studenten van een van de regionale hbo-instellingen. Maak gebruik van google scholar, hier vind je wetenschappelijke informatie over het door jou gekozen onderwerp.

Bij de bronnenverzameling van **info-pagina in de webquest** vind je ook nu weer de nodige informatie.

Zorg er voor dat je tussentijds bijhoudt waar je welke informatie vandaan hebt. Maak vooral gebruik van de documenten met allerlei informatie over onderzoek en statistiek. Kijk ook naar de informatie over het werken in groepen en werkoverleg voeren.

Denk ook aan websites van hogescholen en universiteiten

(<https://www.hogeschoolrotterdam.nl/voorlichting/ondersteuningsprogramma/profielwerkstuk/>)

In de bijlage vind je veel handige tips bij het maken van je profielwerkstuk en het gebruiken van de juiste APA notatie bij de bronvermelding.

Beoordeling

De beoordeling van het profielwerkstuk vindt op twee niveaus en twee momenten plaats. (Na het literatuuronderzoek en als het compleet is).

Er is een cijfermatige **productbeoordeling** en een **procesbeoordeling**. Bij de beoordeling komen alle fasen aan bod. De procesbeoordeling gebeurt aan de hand van de tussentijdse onderdelen en gesprekken.

Het cijfer dat uiteindelijk wordt toegekend aan het profielwerkstuk, gaat deel uitmaken van een combinatiecijfer. Dit combinatiecijfer is het gemiddelde van het cijfer voor het vak maatschappijleer in en het cijfer voor je PWS. Het combinatiecijfer heeft hetzelfde gewicht op de eindlijst als de vakken in het gemeenschappelijk deel, profieldeel en vrije deel.

De productbeoordeling gebeurt door de begeleidend docent. Het onderdeel presentatie kan door een willekeurige docent worden beoordeeld aan de hand van een uniform format.

Dit profielwerkstuk is een belangrijke pijler onder de brug van havo naar hbo. Neem uitgebreid de tijd om zelf de beoordelingsformulieren in te vullen.

Reflectie

Zoals gebruikelijk na een webquest, kijk je terug op de afgelopen periode. Ben je tevreden? Hoe verliep de samenwerking met je medeleerlingen? Hoe heb je samengewerkt met mensen van buiten de school? Wat vond je moeilijk en wat ging goed?

Gebruik het PWS **Reflectieformulier** (zie bijlage 6) om alles op te schrijven. Na de reflectie kan deze webquest afgesloten worden met een eindgesprek.

Bijlage 1 – Aanvraagformulier

AANVRAAGFORMULIER PROFIELWERKSTUKKEN 5 HAVO

Onze groep bestaat uit:

NAAM 1: _____ PROFIEL: _____

NAAM 2: _____ PROFIEL: _____

NAAM 3: _____ PROFIEL: _____

NAAM 4: _____ PROFIEL: _____

Voorstel 1 is het vak of de combinatie van twee vakken waarvoor je het liefst je profielwerkstuk zou maken.

Het onderwerp van het profielwerkstuk is bepalend bij het toewijzen van je begeleider.

Voorstel	Profielvak	Docent	2 ^e vak	Docent	Mogelijk onderwerp
1					
2					
3					

Als dit formulier niet volgens de eisen is ingevuld, kan de school de leerling naar eigen inzicht indelen.

Bijlage 2 – Plan van aanpak

PLAN VAN AANPAK/SCHEMA (werkverdeling en planning) bij Webquest:

<i>Deeltaak/opdracht / deelvraag</i>	<i>Tijd nodig</i>	<i>Wanneer?</i>	<i>Wie gaat het doen?</i>	<i>Wat is nodig en van wie?</i>	<i>Hoe pakken jullie dit aan?</i>

Bijlage 3 – Logboek

Logboek (Zowel voor de planning als voor het proces)

Elke leerling vult zijn eigen logboek in. Het logboek geeft het proces van het samenwerken weer.

- Je vult **zo snel mogelijk** na het werken aan de opdracht je logboek in en plaatst het in de daartoe bestemde map.
- Achter elke tijd geef je een volledige omschrijving van je activiteiten en wat het heeft opgeleverd (**minimaal 15 woorden**)
- Wanneer je informatie hebt gevonden geef je ook aan waar je die hebt gevonden. (Bijvoorbeeld **het adres van een website op Internet.**)
- De exacte hoeveelheid **werktijd** geef je in minuten. Je geeft tot slot ook de **totale werktijd** van de opdracht in uren

Wat te doen	Wanneer Start (dd/mm)	Wie (namen)	Verwachte tijd (min)	Werkelijke tijd (min)	Wie heeft het gedaan (namen)	Wanneer af (dd/mm)	Wat is er gedaan. (duidelijke omschrijving in minimaal 15 woorden)

Bijlage 4 – Begeleidingsgesprek

BEGELEIDINGSGESPREEKEN PWS

Overzichtsformulier van alle begeleidingsgesprekken tijdens het profielwerkstuk

Namen van de groep:				
Gesprek	Datum	Fase	Afspraken	Paraaf docent
1.				
2.				
3.				

4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				

Bijlage 5 – Functioneringsgesprek

Formulier leidraad functioneringsgesprek

Naam:

Toelichting:

Dit formulier wordt door je mede-leerlingen ingevuld.

Initiatief

heeft ideeën	0 0 0 0	heeft geen ideeën
doet voorstellen	0 0 0 0	doet geen voorstellen
doet spontaan	0 0 0 0	doet pas na afspraak
vertelt wat er moet gebeuren	0 0 0 0	vraagt wat er moet gebeuren

Uitvoering taken

levert goed werk	0 0 0 0	levert geen goed werk
op tijd af	0 0 0 0	(te) laat af
doet extra werk	0 0 0 0	doet alleen wat moet
heeft plezier in het werk	0 0 0 0	doet plichtmatig
begint op tijd	0 0 0 0	begint (te) laat
heeft doorzettingsvermogen	0 0 0 0	geeft snel op
kan onder druk werken	0 0 0 0	kan niet onder druk werken

Inzicht

wel in eigen werk	0 0 0 0	niet in eigen werk
wel in belang van activiteiten	0 0 0 0	niet in belang van activiteiten
weet wat er gebeurt	0 0 0 0	weet niet wat er gebeurt

Aanwezigheid / tijdsbesteding

veel bij vergaderingen	0 0 0 0	weinig bij vergaderingen
veel overige uren	0 0 0 0	weinig overige uren
prioriteit aan pws	0 0 0 0	geen prioriteit aan pws

Samenwerking		
meegaand	0 0 0 0	overheersend, opvallend
spontaan	0 0 0 0	teruggetrokken
werkt samen	0 0 0 0	werkt alleen
kan tegen kritiek	0 0 0 0	kan niet tegen kritiek

beoordeling:	0	1	2	3	4
criteria:		amateuristisch	aanvaardbaar	bewonderenswaardig	uitmuntend
bijdragen leveren aan het werk	draagt niets bij	doet minder werk dan de anderen	doet bijna evenveel als de anderen	doet een evenredig deel van het werk	levert volledig deel van het werk af, of zelfs meer
positief reageren op bijdragen van anderen	kraakt bijdragen van andere af	leden van de groep vragen zich vaak af wat er aan de hand is, na zijn / haar opmerkingen	lijkt het werk van anderen vanzelfsprekend te vinden	moedigt van andere leden aan en waardeert hun bijdragen	uit vaak waardering voor (bijdragen van) andere leden
anderen helpen hun doelen te bereiken	helpt andere van het werk af	lijkt niet veel plezier van het werk te krijgen	lijkt vooral bezig met de eigen taak en rol	moedigt andere leden van de groep aan	helpt andere leden van de groep
afspraken nakomen	er is weinig tot niets op tijd klaar	een deel van het werk is niet afgekomen of door andere leden uitgevoerd	het werk was meestal te laat af, maar net op tijd om beoordeeld te worden	het werk was net op tijd af	het werk was op tijd af en soms al eerder
leiding geven en accepteren	onttrekt zich aan het geven en nemen van feedback	is openlijk bot in het geven van feedback en weigert naar kritiek te luisteren	doet een enkele keer een ander pijn met zijn feedback en komt met eigen zienswijze bij het ontvangen van feedback	geeft feedback aan anderen zonder te kwetsen en aanvaard feedback met tegenzin	geeft feedback die er toe doet en ontvangt feedback met plezier
bijdragen aan het voorkomen en oplossen van conflicten	veroorzaakt spanningen of conflicten	werkt oplossingen soms tegen door te argumenteren of te mokken	aanvaardt oplossingen van anderen	werkt prettig samen met anderen	neemt initiatief of de groep goed georganiseerd te krijgen en te houden

Totaal aantal punten te verdelen per teamlid: 40 punten

Puntentoekening:

Motivatie:

Ingevuld door:

Bijlage 6 – Reflectie

Reflectieformulier voor de webquest PWS

Naam :
Klas :
Begeleider(s) :
Groepsleden :
Onderwerp :

Op dit reflectieformulier vul je in hoe je zèlf vindt dat het werken aan het Profielwerkstuk verlopen is.

Je gebruikt dit formulier bij het gesprek dat je hebt met je haco-begeleider over je beoordeling.

-Wat ging goed en wat ging niet goed bij de genoemde onderdelen/aandachtspunten?

*-Welke **vaardigheden** heb je ingezet?*

*-Welke **vaardigheden** had je achteraf moeten inzetten?*

*-Welke **vaardigheden** die je misschien nog niet of niet voldoende hebt, zou je hebben willen inzetten?*

-Wat heb je geleerd?

-Wat zou je de volgende keer anders doen en waarom?

*Vul onderstaand overzicht in en maak bij de aandachtspunten gebruik van **bovenstaande vragen***

<i>1. De groep</i>
Aandachtspunten: <ul style="list-style-type: none">
- Samenstellen van de groep
- Taakverdeling
- Samenwerking
- Houden aan afspraken
- Werkoverleg
- Schrijf op wat je geleerd hebt over samenwerken en <i>wat je waarom</i> een volgende keer anders zou willen aanpakken
<i>2. Het opzetten en uitvoeren van het onderzoek</i>

Aandachtspunten:

- Vaststellen van het onderwerp
- Formuleren van hoofd- en deelvragen
- Opstellen hypothese
- Planning
- Welke kennis heb je ingezet
- Welke kennis heb je gemist
- Wat ga je een volgende keer absoluut anders doen als je weer een onderzoek moet opzetten en uitvoeren
- Geef een tip; iets dat heel goed gegaan is en wat je anderen aanraadt om ook te doen?

3. Het eindproduct

Aandachtspunten:

- Wat vind je van het eindresultaat, ben je tevreden? Waarom wel /niet?
- Heb je op één of andere manier samengewerkt met een hogeschool of vervolgopleiding? Zo ja *hoe* en met *wie*?
- Zou je het onderzoek willen voortzetten om nog meer te weten te komen? zo ja, wat wil je nog meer weten?
- Wat zou je achteraf anders hebben gedaan of aangepakt?
- Heb je door dit profielwerkstuk een betere indruk gekregen van wat er in de vervolgopleiding van je verwacht wordt?
- Heb je aan de opdracht voldaan om minimaal 80 uur aan het profielwerkstuk te besteden?
- Heeft de manier van werken en de geïnvesteerde tijd voor jou voldoende resultaat opgeleverd?

4. Presentatie

Aandachtspunten:

- Hoe verliep de presentatie?
- Kon je goed uitleggen wat het onderzoek inhield en wat de resultaten waren?
- Op welke manier heb je bij het houden van de presentatie rekening gehouden met de doelgroep?

5. Resultaat van het reflectiegesprek met je begeleider

Bijlage 7 – Beoordeling inhoud PWS literatuuronderzoek en PWS TOTAAL

CATEGORIE	Uitstekend	Goed	Voldoende	Onvoldoende	Aantal punten literatuuronderzoek	Aantal punten pws totaal
Organisatie	De informatie is zeer goed georganiseerd met een heldere structuur van de hoofdvraag en deelvragen.	De informatie is goed georganiseerd met een heldere structuur van de deelvragen.	De informatie is georganiseerd maar de structuur in de deelvragen ontbreekt	De informatie is niet goed gestructureerd.	3	5
Informatie kwaliteit	De verstrekte informatie sluit volledig aan bij het onderwerp, is gedetailleerd en voorzien van meerderere gerelateerde voorbeelden.	De verstrekte informatie sluit volledig aan bij het onderwerp, is gedetailleerd en er worden 1 tot 2 gerelateerde voorbeelden gegeven.	De verstrekte informatie past bij het onderwerp maar details of gerelateerde voorbeelden ontbreken.	De verstrekte informatie sluit weinig/niet aan bij het onderwerp.	3	10
Informatie hoeveelheid	Alle onderwerpen komen aan bod en alle deelvragen worden beantwoord met minstens twee zinnen	Alle onderwerpen komen aan bod en de meeste deelvragen worden beantwoord met minstens twee zinnen	Alle onderwerpen komen aan bod en alle deelvragen worden beantwoord met minstens een zin	Een of meer onderwerpen komen niet aan bod	1	2
Tekstopbouw	Alle deelvragen hebben een inleidende zin, middenstuk met details en voorbeelden en sluiten af met een conclusie. Onderling verband tussen de deelvragen is logisch en duidelijk omschreven	De meeste deelvragen hebben een inleidende zin, een middenstuk met details en voorbeelden en sluiten af met een conclusie.	De deelvragen bestaan uit een verklarende tekst maar deze tekst heeft meestal geen inleiding, middenstuk en/ofconclusie.	De deelvragen hebben geen duidelijke opbouw en/of zinnen sluiten niet op elkaar aan.	3	5

Correct taalgebruik	Geen grammaticale, spelling of leesteken fouten.	Bijna geen grammaticale, spelling of leesteken fouten.	Een paar grammaticale, spelling of leesteken fouten.	Veel grammaticale, spelling of leesteken fouten.	1	4
Bronnen	Alle bronnen, citaten, verwijzingen en uitspraken zijn op een nette en ordelijke manier opgenomen en georganiseerd volgens de APA normen verwerkt.	Alle bronnen, citaten, verwijzingen en uitspraken zijn op een nette en ordelijke manier opgenomen en georganiseerd maar niet altijd volgens de juiste (APA) formats	Alle bronnen, citaten, verwijzingen en uitspraken zijn onderbouwd met een bron maar niet volgens de juiste (APA) formats	Een aantal bronnen is niet voldoende onderbouwd of naar verwezen.	2	4
Illustraties, diagrammen en grafieken	Illustraties, diagrammen en grafieken zijn ordelijk en nauwkeurig toegevoegd om de tekst te ondersteunen of verduidelijken. Er is gekozen voor de meest geschikte illustratie, diagram of grafiek.	Illustraties, diagrammen en grafieken zijn toegevoegd om de tekst te ondersteunen of verduidelijken	Illustraties, diagrammen en grafieken zijn ordelijk en nauwkeurig toegevoegd en ondersteunen soms de tekst.	Illustraties, diagrammen en grafieken zijn niet nauwkeurig en ondersteunen de tekst niet. Dienen als opvulling en niet als aanvulling.	2	5
Totaal					15	35

Bijlage 8

– Bronvermelding APA notatie

Als je in een werkstuk of andere opdracht gebruik maakt van teksten van een ander, dan moet je aangeven van wie die tekst is. Met andere woorden: je moet verwijzen naar de bron. Als dat een citaat is, dan zet je het betreffende zinsdeel tussen aanhalingstekens. Schrijf je iets op dat de strekking van een verhaal weergeeft, dan kun je die aanhalingstekens weglaten. In beide gevallen geef je tussen ronde haken aan van wie de uitspraak is, gevolgd door het jaartal van publicatie en tot slot (indien mogelijk) het paginanummer.

Voorbeeld van een verwijzing in de tekst Hoewel men in West-Europa de mond vol heeft van 'economische hulp' en 'integratie' met Oost-Europa "... houdt men de tariefmuren hoog opgetrokken en probeert men van de overschotten af te komen." (De Groot 1991, p. 8).

Notaties in de bronnenlijst a.d.b.v. bovenstaand voorbeeld. De bronnenlijst wordt helemaal achter in het document opgenomen. Er wordt alfabetisch gerangschikt op achternaam (zoals in het telefoonboek). In de literatuurlijst staan alle gebruikte verwijzingen. Niet worden opgenomen:

1. Teksten die wel bestudeerd zijn, maar uiteindelijk niet gebruikt zijn in de tekst,
2. Zeer algemene, voor iedereen toegankelijke bronnen, zoals woordenboeken, atlassen, e.d., tenzij deze onderwerp zijn van de studie.

Bepaal eerst waar je "geleende" uitspraak vandaan komt. Zoek dan in de lijst hieronder de juiste categorie. Doe dan hetzelfde als in dit voorbeeld.

Literatuur (boeken)

Groot, S. de (1991), "Oekraïne in de klem", Groningen: Wolters-Noordhoff.

Artikelen uit tijdschriften

Groot, S. de (1991), "Oekraïne in de klem", in: Geografie Educatief, jaargang 5, vierde kwartaal, pp.30-34.

Artikelen uit verzamelde werken

Groot, S. de (1991), "Oekraïne in de klem", in: De Vries, "Oost-Europa in beweging", Groningen: Wolters-Noordhoff, pp.30-34.

Krantenartikelen

Groot, S. de (1991), "Oekraïne in de klem", in: NRC Handelsblad 14-12-'91.

Ongepubliceerd werk (dissertatie, nota, circulaire, etc.)

Groot, S. de (1991), "Oekraïne in de klem", promotie-onderzoek Regionale Geografie, Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen, Universiteit Utrecht 14-12-'91.

Internet

Groot, S. de (1996), "Oekraïne in de klem", <http://digischool.sdg.ni/ak/aklok.htm> 14-12-'96.

Ongeschreven bronnen

- Interviews

Groot, S. de (1991), interview over de knelpunten tussen de EU en Oekraïne, door: Jansen, Eindhoven, 14-12-'91.

- TV/Radio

Groot, S. de (reg.) (1991), radio-productie "Oekraïne in de klem", Hilversum: KRO, 14-12-'91.

Auteurs

Er is sprake van twee auteurs

Groot, S. de & J.P. de Vries (1991), "Oekraïne in de klem", Groningen: Wolters-Noordhoff.

Er is sprake van meer dan twee auteurs

Groot, S. de et al (1991), "Oekraïne in de klem", Groningen: Wolters-Noordhoff.

Auteur is onbekend

Anoniem (1991), "Oekraïne in de klem", in: NRC Handelsblad 14-12-'91.

Auteur is onbekend maar persbureau is wel bekend (krantenartikelen)

REUTER (1991), "Oekraïne in de klem", in: NRC Handelsblad 14-12-'91.

Auteur is onbekend maar instantie (publicist, uitgever, etc.) is wel bekend

Atlantische Commissie (1991), "Oekraïne in de klem", lesplan voor bovenbouw VWO, Den

Haag: Atlantische Commissie.

Redactie of samenstellers zijn bekend

Groot, S. de (red./samst.) (1991), "Oekraïne in de klem", Groningen: Wolters-Noordhoff.

Er is behalve een auteur sprake van een vertaler

Ross, C.P., vert.: S. de Groot (1991), "Oekraïne in de klem", Groningen: Wolters-Noordhoff.

(De oorspronkelijke auteur wordt in de tekst verwezen, dus: (Ross 199 1, p. 8).)

Jaartal is onbekend

Groot, S. de (onbekend), "Oekraïne in de klem", Groningen: Wolters-Noordhoff

Meerdere publicaties van dezelfde auteur in hetzelfde jaar

Op datum:

Groot, S. de (1991 a), "Verre vrienden", in: NRC Handelsblad 10-08-'91.

Groot, S. de (1991 b), "De Nieuwe Zijderoute", in: NRC Handelsblad 2 1 - 10-'91.

Groot, S. de (1991 c), "Oekraïne in de klem", in: NRC Handelsblad 14-12-'91.

Als dat niet kan, dan alfabetisch op titel:

Groot, S. de (1991 a), "De Nieuwe Zijderoute", Groningen: Wolters-Noordhoff.

Groot, S. de (1991 b), "Oekraïne in de klem", Groningen: Wolters-Noordhoff

Groot, S. de (1991 c), "Verre vrienden", Groningen: Wolters-Noordhoff

Er is slechts een gedeelte van een boek bestudeerd

Groot, S. de (1991), "Oekraïne in de klem", hieruit: hoofdstuk 4, Tariefmuren, Groningen: Wolters-Noordhoff, pp. 51-67.

Gebruik dit systeem alleen voor belangrijke uitspraken, beweringen of passages. Algemene, voor iedereen bekende uitspraken hoeven niet verwezen worden! Voor extra toelichting kun je terecht bij je begeleider.